

Olcso cseh ágýtoll!

5 kiló: új fosztott 9,80 K, jobb 12 K, fehér pelyhpaha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pelyhpaha fosztott 30 K 36 K Szállitás portofemes, utánvétel. A kieserítés és visszavétel portomegírítás ellenében megengedjük. 11244

Benedikt Sachsel, Lobes 60.
Post Pilsen, Böhmen.

Világhírű kiftüntetett olmtüz **Quargli.**

Az első olmtüzi gépüzemű sajtó, mely 1839-ben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt börtmentve és utánvétel 3 K 70 fillért. Nagyobb megrendéseknél a legolcsóbb árnál.

JOSEF MEIXNER, Olmtüz, Bahnhof, 10821

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

Vezérszó: Minden darab szappan a **SCHICHT** névvel, tiszta és ment káros alkatrészekről. **25,000** koronát fizet a Schicht György cég Auszgiában bárkinek, a ki bizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Jótállás:

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja.

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

Értesítés.

A cs. és kir. kikötő-tengernagyi hivatal Polában külföldi élelmi cikkekkel szándékosan bevásárolni oly mértékben és feltételek mellett, mint a milyenek az ezek bevásárlására kiadott valamennyi kereskedelmi és iparkamránál betekintés végett felfekvő, valamint a kikötő-tengernagyi hivatalnál 20 fillérről beszereshető «Feltételi fizet az 1906. évi január hó 1-én ténylegesen becs. és kir. tengerészeti éllelmezési hivatal által kereskedelmi szokás szerint való tözsdén kívül «szközölend» bevásárlásokra» című fizetben meg vannak állapítva.

A teljes szövegű hirdetmény olvasható a Wiener Zeitung hivatalos részében, ugyancsak a f. évi október 31-iki magyar, illetve horvát-szlavon hivatalos, továbbá az osztrák «Zentralanzeiger für das öffentliche Lieferungs-wesen» című közlönyben.

A cs. és kir. kikötő-tengernagyi hivatal. 11314

RETHER BELA Gyógyászati Pémetefu-Gyógykórka Békéscsabán Ár 60 fillér.

Mindenki számára igen érdekes a legújabb látókészülék «Stereos» két optikai lüveglencsével. **25 drb pikans képpel** vagy kívánatra tájképpel, városokkal stb. Legnagyobb tisztaságú és világosságú, **plasztikai ábrázolású** képek. Ár 25 képpel együtt, elegáns kartonban **csak 1 frt 25 kr.** 25 drb külön kép ára 35 kr. Székhelyük utánvétel a szállítóház által **LEO LATEINER** Wien, U/28, Wollzeile 31.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „**STELLA**“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. **Úvegve 2 K.**

ZOLTÁN BELA gyógyszerháza, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótatór-utca sarkán. 11136

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkíméletesebb és legbiztosabb a **MARGIT-CREME,**

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű szépségkép pár nap alatt eltávolítja szőpilát, mójfoltot, pattanást, bőrkórát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redket, himlőbubókat és az arcot hófehérré, simává és idvé varaszolja. Ár egy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogsop** (Zahnpasta) 1 korona., **Margit arcvíz** 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldöztettek.

Postán utánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen Gyógysz. Arad.** Budapesti fiókjait: Török József Gyógysz. Király-u. 12 és Andrassy-út 20. Kapható minden gyógyszerházaiban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben.

Esen kitünő és ártalmatlan készítménynek haját, szőpilát, bajszot pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. **10689**

Ár 2 korona 80 fillér.

ANYÁK! Óvjátok gyermekeitek a háteriéres elgörbüléstől!

Háteriéres elgörbülésben szenvedő

15 éves leány műfüző alkalmazása előtt. Keleti J. testgyógyászati műintézete készít jótállás és a legolcsóbb gyári árak mellett: **Műfüzőket,** Hessing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, háteriéres stb. elferdülésének gyógykezelésére. **Egyenestartók** hanyag testtartás megállítására. **Mellfüzőket,** plasztikai párnázással stb. Női kizolgálás. **Járó- és támgepeket,** Lorenz tanár és Hessing rendszere szerint, a boka- és csipőizület gyulladásánál stb. **Műlábakat és műkezeket,** a legkélesebb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett! — **Gyógyszobatorna-készülékek,** valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10956

Kér en ingyen és börtmentve legújabb képes árjegyzékkel

KELETI J. orvosi műszer-gyáros, **BUDAPEST, IV.,** Koronaherczeg-utca 17. sz.

Sziesz-lámpák, Légsziesz-és vil- Petroleum-lamos csillárok, főző-és fűtő-Petroleum-kályhák lámpák

Szalon-Petroleum

Osász. és kir. szabad. gyár világitási eszközökről.

BRÜNNER TESTVÉREK

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3.

Arjegyzék ingyen és börtmentve.

Somatose HÚS-FEHÉRJE.

Legkimagaslóbb, étvággyerjesztő és izom-édző erősítőszer. 10944

Kapható gyógyszerházaiban és drogueriaikban.

VASÁRNAPI UJSÁG

46.SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 12.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérral több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-tározott viteldíj is csatolandó.

LOBKOWITZ HERCZEG.

SOK LOBKOWITZ HERCZEG VAN, de mi csak egyet ismerünk. Azt a szép szál embert, a kit tizenöt esztendőn keresztül igen gyakran láthattunk az Andrassy-úton, a Városligetben sétálni és tudtuk róla, hogy a legnagyobb katonai rangban a közös hadsereg egyik legfontosabb szolgálati helyén van, a hadtestparancsnoki helyen. Ez a Lobkowitz herczeg, a ki a hatalmas eseh főúri családnak Magyarországon nemcsak szolgálóti kényszerűségről letelepedett, de szíve szerint is itt élő egyetlen tagja, a király kitüntető kegyétől kisérve, negyvenhét évi aktív katonai szolgálat után nyugalomba vonúlt. Ő maga azt mondta, hogy megrendült az egészsége; a kik a politika hálátlan mesteriségének művelői, azt hirdették, hogy a politikai viszonyok keserítették el a magyar főrendiházban tagsági joggal rendelkező Lobkowitz herczeget; mi pedig, a kik a krónikás hűségével és alaposágával akarjuk elbűcsúztatni a nyugalomba vonúlt hadtestparancsnokot, férúú önértében keressük távozásának okát. Három éve hiányzott még ahhoz, hogy ötven éves katonai szolgálatra tekinthessen vissza és nem várta meg ezt a három évet, helyet készített finom úri tapintattal a rangban utána következőknek, hogy csapatfőfelügyelők lehessenek.

lére ment, úgy vonúlt ki, mint a király. Pompás lovak röpítették ki hirtőján, a melynek bakján a kocsis mellett ott áll a vadászta forgós kalap-pal. A Rákos-mezőn két felnyergelt ló, két lovász várta és a lovászmestere. Ott szállott nyeregbe és vezérkari főnöké kíséretében végzte a szemlét. Ezek a szemlék is nyugodtan, főúri méltósággal folytak le. Sohasem lármázott, sohasem kiabált; ha valami nem tetszett neki, határozottan megmondta a véleményét, de nem volt katonásan goromba, nem bántott senkit. Talán ez a nyugodt méltósága, harmonikus, csöndes élete teszi azt, hogy róla kevesebbet lehet följegyezni, mint más hasonló nagy állású katonáról. Pedig bátor ember volt. Megmutatta ezt a háborúban, a mikor elszántan kitartott az ellenséges tűzben és megmutatta

ezt a békében is, a mikor például mint őrnagy a maga életének kockázatásával egy gyermeket kimentett a vízből. Jóságúességét igazolja a következő apróság.

A Vörmezőn parádé volt a király előtt. A parádé után a király magához rendelte a csapatparancsnokokat és megdicsérte a hadtestet. A mikor a parancsnokok távozásra készültek, a király a... számú ezred parancsnokát ott tartotta és vele természetesen ott kellett maradniok a közbeeső fölöttés parancsnokoknak, tehát a dandárparancsnoknak, a hadosztály-parancsnoknak és Lobkowitz herczegnek, a hadtestparancsnoknak is. A legfőbb hadúr után kijelentette, hogy a dícséret, a melyet az imént mondott, nem illeti a... számú ezredet, a mely szörnyű díszmenetet végzett. A sorok meggörbültek, a legények lépést sem tartottak, sajnálta, hogy még előtte is így masirozik az ezred. Általános leverttség és elszörnyűködés követte a király e szigorú, de bizonyára igazságos kritikáját. Az ezredparancsnok egészen le volt sújtva és elhatározta, hogy rögton fölmegy a hadtestparancsnoksághoz és Lobkowitz herczegnek bejelenti, hogy nyugalmaztatását kérte. Elhatározását meg is valósította és még az utczán, a hadtestparancsnoksági épület közelében találkozott Lobkowitz herczeggel, a kinek bejelentette szándékát. Legnagyobb meglepetésére ellenzésre talált. Lobkowitz herczeg, a ki ismerte az ezredparancsnok kiválóságát, határozottan lebeszélte szándékáról.

— Ne legyen annyira elkeseredve, — vizsgáltgatta. Kár lenne elsietni a dolgot úgy, hogy többé ne lehessen jóvá tenni. Ha pedig marad, még jóvá teheti. Lesz még alkalma, hogy a király előtt vezethesse ezredét és akkor kitüntetheti magát.

Igy is történt. Az ezredes tovább szolgált és nemcsak Pécsett ismét látta a király az ezredét és megdicsérte. Az ezredes mint altábornagy vonúlt nyugalomba. Karrierjét tisztán Lobkowitz herczeg jószívűségének köszönhette.

— Keckemétre jött a hadtestparancs-

LOBKOWITZ RUDOLF HERCZEG, a nyugalomba vonult budapesti hadtestparancsnok.

Keckemétre jött a hadtestparancs-

— Pedig, — mondotta Töttös uram, — nincs abban semmi restelni való.

Bán Miklós mosolyogva válaszolt:
— Mások előtt talán én sem restelném, de magam előtt igen.

Ezzel megszakadt az összeköttetés. Azóta három esztendő telt el, s a mit Bán borosan sejtett, bekövetkezett. Már csak hetek választották el attól, hogy végkép ott hagyja a birtokot, a kastélyt, a melyben nevelkedett, a hol életének ábrándos korszakát töltötte. Nem is maradt egyebe, mint egy osomó félig tépett ábránd.

Azonban volt még néhány ezer forintja. Valami kicsinyes hűség arra ösztönözte, hogy az ellicizált birtokot úgy adja az új tulajdonosnak, hogy annak igazi öröme teljék benne. Hadd emlegesse meg az úri elődöt.

A megye székhelyén valahogy kerített egy

Bán Miklós megmagyarázta neki:
— Jó karban akarom átadni a kastélyt annak a becsületes paraszt embernek...

Az öreg Töttös felkiáltott:
— Nohát ez sült bolondság! Én mondom az urnak, én, pedig azt is hozzátehetem, hogy az a «becsületes paraszt», a ki ezt a birtokot megvette, nem érdemli meg ezt a nagylelkűséget.

Bán Miklós könnyedén vállalt vont.
— Nincs szerencsém ösmerni.

— Nekem van szerencsém ösmerni, nagyon ösmérem, régóta ösmérem, mert tetszik tudni, én magam vagyok az!

— Ön? De hisz valami Kovács...

— Igen az öreg tanyásom neve alatt vettem meg...

Aztán restelkedve hozzátette:

BETYÁR ROMANTIKA.

(Ki volt Sobri?)

Egész legendás alakká vált a negyvenes évek híres haramiája: *Sobri Jóska*, a kinek gavallérsága a fantasztikus és romantikus történetek egész legióját teremtette magát *Sobri Jóska*t olyan nimbuszzal övezte, mely a haramia-világ «nagy» alakjainak: Geszten Jóska-knak, Angyal Bandiknak, Zöld Marcziknak, Beeskereki, Rózsa Sándor s Patkóknak nem jutott osztályrészül.

Hol született? Ki volt? Miből emelkedett a betyárgenerálisságig? Mikor és mily körülmények közt halt meg? Honnan kapta a misztikus *Sobri* nevet? — mind oly vastag ködbe van burkolva, a honnan nehéz kihámozni, ha a kutató kortársra nem akad, a ki kezébe adja az útvesztőből kivezető Ariadne-fonalat.

AZ ÉRTÉKTŐZSDE NAGYTERME AZ ÚJ TŐZSDE-PALOTÁBAN.

műkértézt, a kit nyomban felfogadott arra, hogy a parkot hozza rendbe. Ugy, a hogy valamikor tervezte.

De az ábrándos ember ezzel nem érte be. Felfogadott kőművest, festőt, mázólt, s restauráltatta a kastélyt. Ó maga ügyelt fel a munkára és szigorú utasítást adott a dolgozó embereknek.

Javában folyt a nagy tatarozási munka, mikor a kastély udvarára vendég hajtatótt. A nagy, kényelmes, de kissé ócska csészből az öreg Töttös ugrott ki. Üdvözölték egymást, mint régi jó ösmérsők.

Az öreg Töttös apró, éles szeme nagyot tágtult a fölött való csodálkozásban, hogy a kastély udvarán és a parkban annyi dolgozó kezű munkást lát. Nem tudta észszel felérni, hogy ez mit jelent. Egyenesen feltette a kérdést:

— Kinek dolgoznak ezek az emberek?
— Egyelőre nekem.
— Úgy? És ki fizeti őket?
— Én magam.

Töttös zavarodottan rázta nagy, bozontos fejét.

— Nem akartam magam licizálni annak az embernek a birtokára, a kibe a lányom maig is szerelmes.

— Mit mond? — kérdezte Bán Miklós izgalmas meglepődéssel.

— Az igazat, a pusztát igazat. Igen, szerelmes... Tudom, bizonyosan tudom... Az úrnak nem kellett... Arról nem tehetek... Ha nem tetszik, nem tetszik...

Bán Miklós kiegyenesedett.

— Kikérem magamnak, igen, kikérem, még az apjától is. Nekem a kisasszony... igen... Kérem, nekem most tisztességes állásom van... Kasznár vagyok, el tudom becsületesen tartani... s ha ön egy becsületes embert elfogad vejnének...

Az öreg Töttös odanyújtotta nagy vörös kezét.

— Elég, mondotta, soha nem volna lelkem kikoszarzni olyan embert, a ki a kastélyomat potyára kitataroztatja...

Sok titokzatos elveszti rejtelmességét, sok megmagyarázhatatlan körülmény válik megérthetővé, ha a homályba csak egy vékonyka fény sugar lopózik is.

Ma már a szegény legények világa elvesztette érdekességét; a népszimnivékek, melyekből a részeges kántorok is jobbára eltűntek, melyekben megszűntek szerepelni a pandur-komiszársorok s puszták-bírók is, a betyár romantikát is megviselték. A szegénylegények kultusza leáldozott.

Meg aztán manapság csak úgynevezett «kurta» betyárok existálnak, a kiket nem érdemes megénekelni; a Rinaldo Rinaldink a napfényes, örök mosolygó Itáliában sem teremnek, hisz a Musolinók, felfűjt nagyságok s bármint burkolónak a romantika köpenyébe, közönséges haramiák maradnak.

Mi volt az ilyen modern Musolinóhoz vagy Varsolanóhoz a nem modern *Sobri Jóska*? Gavallér és gigerli; nem csodálkozik az ember most sem, olvasva a múlt század negyvenes éveinek rablótörténeteit, hogy a szegény em-

berek lelkesedtek az olyan szegény legényért, mint volt *Sobri Jóska* is.

Bizony erősen tartotta magát a hit, hogy *Sobri Jóska* az előkelő világból szállott alá, hogy a betyárromantikát, mely az alispán fiából Angyal Bandivá s pandurból Zöld Marczivá és csikósból Geszten Jóskaivá alakult betyárhősök elbűnytával haldokolni látszott, újra feltámaszta.

Mondogatták széltere, hogy nagyon tévednek, ha nem mágnás öltözte volna fel az álarczot, hogy milyen lehet a gavalléria, az igazi férfi virtusa a haramia kosztümben is.

A gazdagokat megadóztatta, a szegényeket dúsán megajándékozta, kegyetlenséget sohasem követett el békés emberen, csak a czimboráit, bandája tagjait fenytette meg nem egyszer kuruczúl, ha megfélemeztek a gavallériáról s a haramia-virtust meg nem engedett módon akarták gyakorolni.

Sobri Jóska alakja a negyvenes évek vége felé birtelen eltűnt. Ez — meg egy-két összetűző körülmény s a haramia mindig tapasztalt nagylelkűsége — terelte a nagy közönséget arra a véleményre, hogy *Sobri* nem közönséges halandó.

Nem is volt az, de az a főnemes ifjú sem volt, kit benne gyanítottak.

1843-ban, decemberben, karácsony előtt

BIRÓI TERMEK.

firtatta a dolgot, hátha valami paraszt nimfának csapja a levét.

Egyszerre éjfélkor, mikor a szemben levő toronyóra a tizenkettőt elverte, tágasra nyílt az ebédlő ajtaja s álarczos alak, felhúzott fegyverrel toppant be. Hosszú szalagos pörgekalap volt a fején, tulipános czifra szőr a vállán, mely majd szétfeszítette szélességével, izmosságával a virágos szűrt.

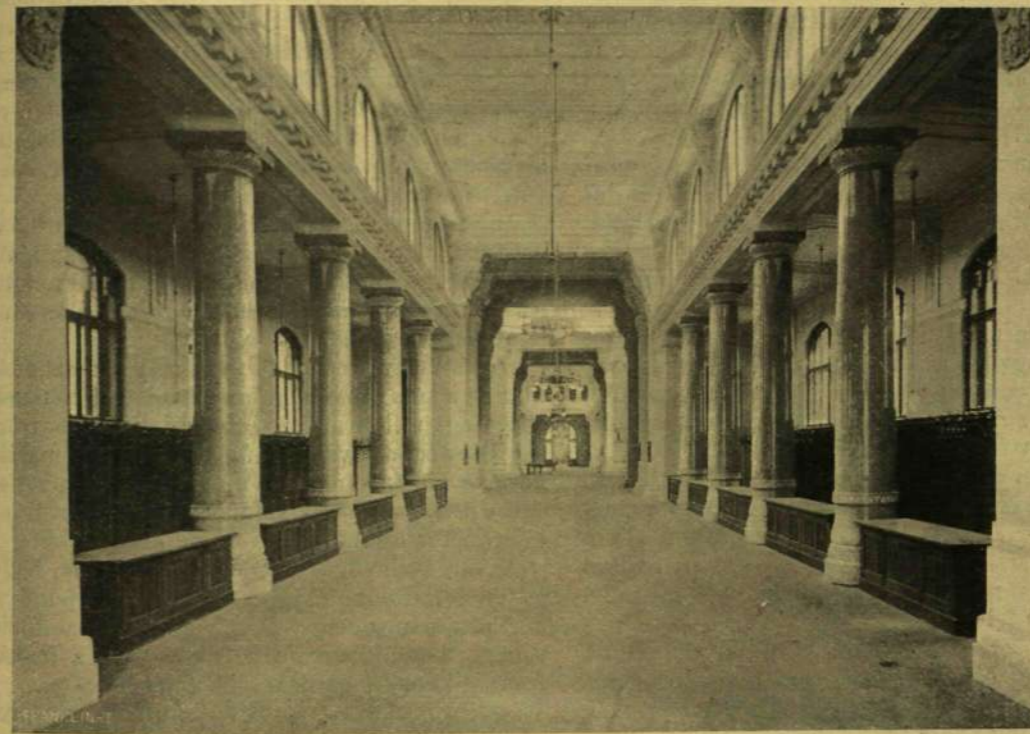
— *Sobri* vagyok! Halál fia, a ki mocpezanni mer! — szólt harsány hangon az álarczos.

Nem mocpezant meg senki, de legjobban meglapult Ábris urfi.

— Hűsz karabélyos emberem vigyáz rám, bizvást átadhatnám nemes uraiméknak a pisztolyomat is, tudom, hogy úgy sem bántanak *Sobri Jóska*t!... De meg vagyok győződve arról is, hogy itt olyan úri emberek vannak, kik nem sajnálnak a szomjazótól egy itóka bort.

Ábris urfi ugrott fel először a boros kanocsóval és sietett tölteni a szívesen látott vendégnek.

Ez felhajtotta kissé selyem álarczának lebentyűjét, úgy, hogy csupasz állát látni lehetett, azután «Isten éltesse mindnyájokat», szavakkal ajkához emelte a poharat, kiitta, aztán tréfásan megjegyezte: úgy-e, nem volt benne

A NAGY FOLYOSÓ.

való héten, egy disznótör alkalmával Szabolcsban, nagy hetykén emlegette egy szájhösködéssel sok hívet toborzott fiatal földbirtokos, hogy majd megmutatná ő *Sobri Jóska*nak, a gézen-güznak így meg amúgy, csak összehozná vele egyszer a kegyes gondviselés.

A társaságban volt egy szilaj természetű, furcsa kedvteléseiről, kalandjairól s nagy erejéről széles körben ismert ifjú gróf, ki a mint a nagy dicsekedést hallotta, odaszólt:

— Hát mit csinálnál Ábris, ha véletlenül itt teremne az a gaz *Sobri Jóska*?

— Odakötném az ablak vasrácsához, úgy kellene ő kelmének végig nézni étlen-szomjan a mi lakmározásunkat!

— S megtennéd Ábris?

— Már miért ne tenném meg? Meg én!

— S ha nem tennéd meg Ábris?

— Itt a bugyellárisom, olyan dáridót csapok a veszteség elismeréséül, hogy még a pádimentom is tokajit fog izzadni. Akkor legyetek majd vendégeim!

— Ez már beszéd!

Nevették a tetejébe s mondogatták: csak az kár, hogy *Sobri Jóska* most újra a Bakonyban tanyáz és aligha jön ide, hogy igazi virtuscselekvésnek tanuja legyen.

— Kár, nagyon kár!

A mulatság, a poharazás dinom-dánomja közt, mert a vendégek többben voltak, mint a Gráciák és Múzsák együtt, észre sem vették, a gróf eltűnését; a ki észrevette is, nem igen

TANÁCSOSI TEREM.

A BUDAPESTI ÚJ TŐZSDE-PALOTÁBÓL.

málnát, szőlőt a zsebébe tömte, ennivaló barát-ságos arcomot vágott.

Kellemes hűs volt innen kezdve az utazás. A kanyarodó csatornának sűrű erdeje között gyakran láhattunk tipikus, vörösrre festett fából épült és palával vagy zsindelellyel fedett parasztházakat, melyek oly festői módon illelnek a környezetbe. Gyakran értünk tolóhidakhoz, melyeken vasút vagy országút vitt keresztül és hajónk bámulatos ügyesen siklott keresztül a hajszálla kimért nyílásokon.

Este 11 órákor értünk Berghez, egy 15 zsilipből álló és áttekinthetően fekvő zsilipsorozathoz, mely a Roxen-tóhoz vitte le hajónkat. Ez persze másfél óráig tartott, mialatt mi a tó partján a zsilip falában levezető lépcsőre ülve, megható magyar dalokat fütyültünk. Erre több utas kijelentette, hogy ily szépet még nem hallottak, mint ezek az orosz nóták. Nemzetiségünk felőli óriási tévedésükről csakhamar felvilágosítottuk őket, mire politizálni kezdtek és csak

Slätbackenben érdekesebb tapasztaltam, a mit azután egész Skandináviában mindenfelé láttam. Hajónk postahajó lévén, itt is, mint a többi állomásokon, bedobta a partra levő postaszekrénybe a leveleket, az alatta levő fedél alá helyezte a csomagokat és nyugodtan továbbment. Jöttek a levelet várók, kivették a levélsekreány tartalmát, ki-ki megkereste a magáét, olvette a nevére érkezett csomagot, a többi visszatette helyére. Tünődtem aztán rajta, vajjon e legegyszerűbb postaszolgálatot mért nem honosíthatják meg mindenhol nálunk is?

Slätbackenben volt az 58-ik, az utolsó zsilip, ennél már a Balti-tenger öblébe jutottunk, mely igen lassan szélesbedett csak. De még ekkor sem láthattuk a nyílt tengert, mert itt, Svédország keleti partjai az apró szigetek száz-ezreivel vannak körülveve. Öxelosundnál, a virágzó kikötővárosnál, mely számtalan kis tengeri fürdővel van körülveve, végre meglátuk a nyílt tengert, melyből annak idején oly

szurony hegye villog a távolban és a cigány-nak megvan már az a *babonája*, hogy — nem szeret csendőrrel találkozni. A mi talán nem is babona, mert ilyeneknek túlságosan megokolt. A sátorlaján ugyanis mindig akad valami, a mit másutt keres a törvényes gazdája és ha erre ráesik a csendőr tekintete, — dutyi a vége a históriának. De mégse ez riasztja legjobban Faraó sötét bőrű, villogó szemű ivadékát. A bőrtőn nem a legkellemebb hely, de cigányék otthon se hálának selyemágyban és azért, mert a kóterben töltött valamelyik néhány napot, vagy hetet, — nem golyózzák ki a sátorból. Ezzel nem eszünk meg a társadalmi becsülete. A falu végén nagy a demokrácia.

Nem is ettől reszket a cigány. A malacz ügye nem aggasztja úgy, mint a törvénynek az a másik paragrafus, a mely szabad bujdosóból letelepült polgárrá akarja átváltóztatni. A melyik megtölti neki, hogy az országút legyen az élete útja és minden nap más faluvége az —

FUT A KARAVÁN. — Garay Ákos rajza.

hamar meggyőződünk irántunk való rokonszenvekről. Egy norvég útitárs mutatott egy érczlapot, melyben egy norvég az egyik hegycsúsról átvigrik a másikkra, visszakiáltván az ott maradt díszruhás, görbe kardos magyarnak: «Rajta a sor, ugorj utánam!» A hegycsúcs neve, melyre ugrott: «Függetlenség.»

Másnap reggel hat órákor megérkezünk Söderköpingbe, hol csak egyetlen zsilip választotta el hajónkat a Góteborgból egy órával előtte elindult másik hajótól, Primustól. A zsiliprendszerekben több ízben utolértük már e hajót és ráértünk a különböző helyeken sülyedő vagy emelkedő gózhajókat meg vitorlásokat meg nézni, míg a nagy tavakon vitorlások nélküli csatornarezeken egy órajársábyi távolban voltak egymástól. A vidék dombosabb lesz és szép erdőkben, majd egy hegyet megkerülve, jól mívelt völgyekben hajóznunk. Csinos kis órház mellől, mozgó hajónk előtt tolóhídon a völgy remek szinvegyülete közt vonat robot a Söderköping felé és mintha percre ki volna számítva: mire hajónk a hídig ér, már az félre van tolvá és a hajó egy pillanatnyi megállás nélkül mehet tovább.

óriás önbizalommal indultak útnak a cászár csatahajói a Sárga-tenger felé . . .

Csakhamar ismét csatornába jutottunk, mely a Stockholmra vezető utat rövidíti meg. Itten, Söderbelge előtt, hajónk megállott, lobogódiszt öltött és csakhamar elshant előttünk Oszkár király unokája, Gusztáv Adolf trónörökös, ifjú nejevel, az angol hereznővel, kit most mutatott be Stockholmban nagyatyjának és most mézesheteikre mentek egyik vidéki kastélyukba.

Pár órai út után elértek ez utazásunk célját: Stockholmot.

Bátaszéki Ferencz.

FUT A KARAVÁN.

Garay Ákos rajza.

Csattog a kőzostor, a vajda a devlát emlegeti, a romnyi kebelén a rajkó versenyt visít a kas fenekén viczkázódozó lopott malaczczal, a fél-szemű táltos legjobb tehetsége szerint próbál száguldani a zörgős fakó szekérral, a kutya ugat és a karaván nem is halad, hanem — szalad. Fut a megriadt sátoros had, mert csendőr-

illetőségi helye. Ez az, a mitől a cigány irtózik. Minden más embernek az a vágya, álma, óhajtása, hogy legyen egy darab állandó föld a lába alatt és biztos föld a feje fölött, egy kisebb hazája, a mit *otthonnak* hívunk: csak a cigány nem érzi ezt a vágyat, sőt fázik tőle és úgy érzi, belepusztul, ha rákényszerítik. Könnyebb helyhez kötni a futóhomokot, mint a vándorcigányt, a kinek a kóborlás az élettető levegője, az otthontalanság az otthona és a törvénytől való valóság a törvénye.

Nem tűr maga körül szilárdabb falat a sátorponyvánál, a mi vastagabb, erősebb, az nyomja, gyötri, úgy érzi, mintha bőrtőne lenne. Szegény József főherczeg megpróbálta minden jóval egy helybe édesgetni őket, — nem maradtak, úgyte, hajtották őket a cigányvér, a mely nem ismer állandó tanyát. Elfuttok a pihenés elől.

Már pedig a mívelt társadalom államrendje nem tűri a vándoréletet, meg a törvényen kívül valóságot. A cigánynak is vagy meg kell szokni, vagy meg kell szokni. Ezért kergeti a csendőr. Vajjon hová menekül az ildózdott karaván: az állandó otthon rendjébe-e, vagy az — elpusztulásba? Mert más választás nincsen.

A HÉTRŐL.

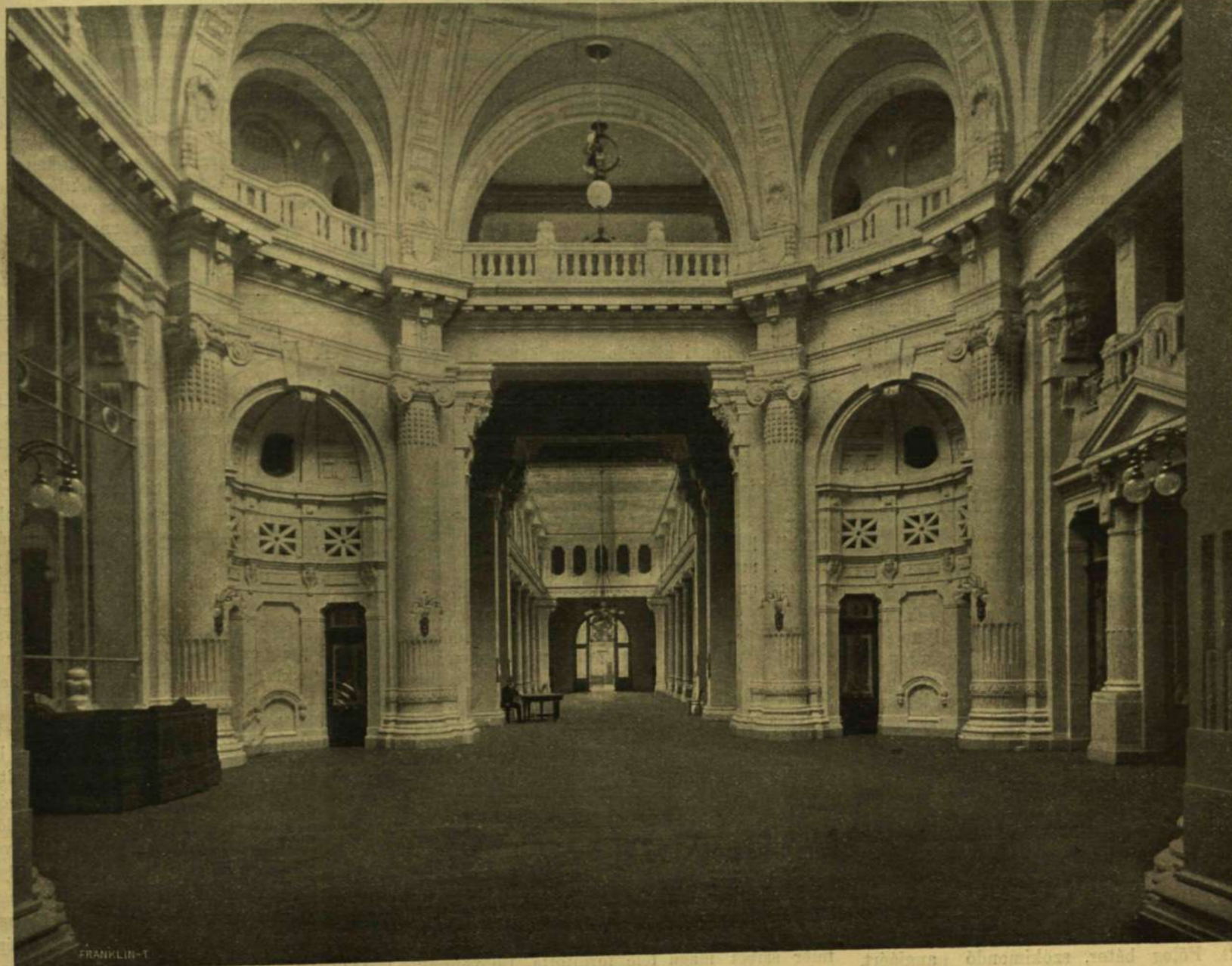
Öngyilkos nő. A mi szép fővárosunkban egyetlen esztendő lefolyása alatt 236 nő tett öngyilkossági kísérletet. Elszomorítóan nagy ez a szám. Egyetlen év alatt a gyöngye nem tagjai közül ennyien találják elviselhetetlennek az életet. Ugyanez évben a statisztikai hivatal kimutatása szerint 168 férfi próbálta önkézével kioltani az életét. Tehát a férfiak száma sokkal kisebb. Vajjon miért? Gyávább-e a nő, mert nem mer az élettel megküzdeni, mikor össze-csaptak feje fölött a bajok? Vagy hogy ép az ő bátorsága a nagyobb, saját maga ellen is bátrabban nyúl a fegyverhez, mint a férfi, ha úgy találja, hogy az élet nem váltotta be az ígéreteit? A bátorság egészen relatív dolog. Kétségtelen, hogy a nő bizonyos tekintetben bátrabb a férfinnál. Nagyobb lelkű az elhatározásai-

— Melde gehorzámec, az éjszaka megint meghalt egy szimuláns.

A héten azután kiderült, hogy ez az adoma — nem is adoma. Egy budapesti kaszárnyában levetette magát a legmagasabb emeletről egy szegény, elkéseredett baka-önkéntes. Liebich-nek hívták a boldogtalant, a kinek az volt a baja, hogy semmiképpen sem akarták neki elhinni, hogy csakugyan valami baja lenne. A hányszor jelentkezett a panaszával, mindig rádiálták az egészséget és végül azt mondták róla, hogy — javíthatatlan szimuláns. Valami ördögi kegyetlenséget ezért nem még látni a katonadoktorokban és igazságtalanság lenne mindjárt azzal a váddal fordulni ellenük, hogy szándékosan a halálba kergetik a legényt. Tévedni emberi dolog és az orvos is ember, még a katonadoktor is. De viszont bizonyos, hogy ezekben az urakban a kételkedésre és tévedésre

mint a biztos megsemmisülés vagy a megadás. Katonáim készek voltak a halálra, de nekem nem volt lelsem rá, hogy odaadjam őket a meddő és minden haszon nélkül való elpusztulásnak. Fölhuzattam tehát az árbocokra a fehér lobogót. Legyek én az egyedüli áldozat!

A mit az admirális mondott, az utolsó szóig igaz. Igaz, hogy körülvették, igaz, hogy hajónak és embereinek okvetlenül el kellett volna pusztulnia, igaz, hogy a megadással harmadfélszer életet mentett meg és ezzel harmadfélszer családót a gyásztól és igaz az is, hogy ez a cselekedete neki rangjába, katonai hírébe és neve becsületébe került. Mi volt tehát Nebogatov? Áruló és nagy — hős? Ha más körülmények között ment meg valaki ennyi emberéletet, szobrot emelnék neki és a magasztalásától hangos a világ. De viszont, a háboru nem életmentés és a katona nem azért megy hazájáért

A BUDAPESTI ÚJ TŐZSZE-PALOTA KUFOLACSARNOKA. — Sorger Sándor fényképe.

ban, kevesebb pathoszt kever belé az életfelfogásába a később meghalni egy nagy elhatározásért, mint a férfi. Éva egy csúszó-mászó kigyó szavára is megteszi, hogy eldobja magától a paradicsom minden gyönyöreit, csak hogy az élet fájának gyümölcseit élvezhesse; Adám csakis az Éva kedvéért vállalkozik rá. Az, hogy a nő könnyebben emel maga ellen kezét, talán ép ebből következik, és nem abból, mert az ő bátorsága nagyobb. Szereti az életet, de csak addig, a míg kedve szerint való. Addig, a míg élet nem tűnt számára annak reménye, a mi az életet széppé teszi. Ezen a szépségen fekszik a súly. Ezt a szépséget pedig számára majdnem kizárólag a szerelem adja meg. Abból a 236 nőből a legtöbb június hóban lett öngyilkos, szám szerint 32. Májusban bimbózott ki szívében a szerelem, júniusban már nem tudta elviselni a csalódását.

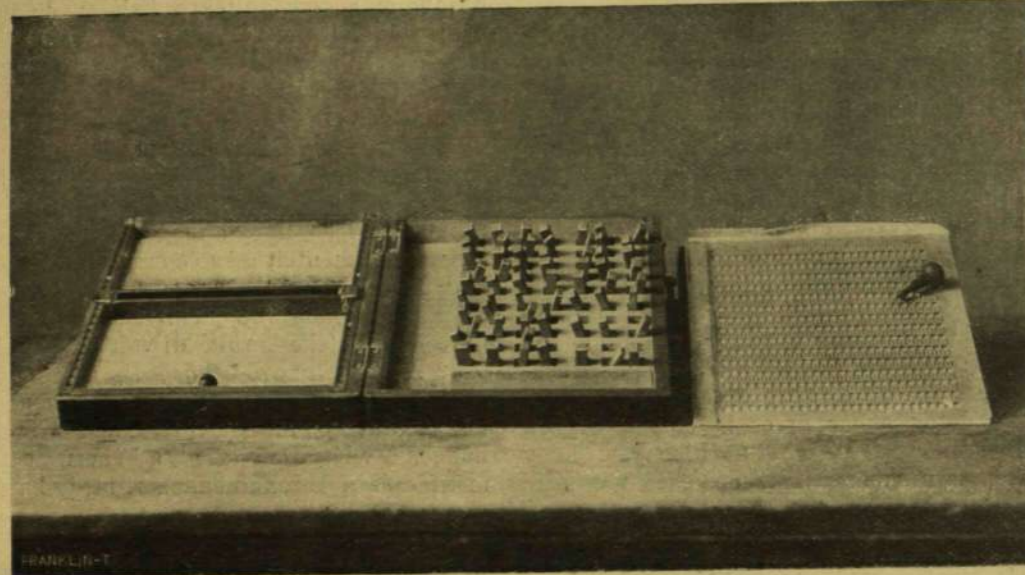
A szimuláns. Mindenki ismeri a régi, jó keserű katona-adomát, mikor a kórházvezető ezredorvosnak jelenti a legénye:

való hajlandóságot erősen ápolják a körülmények. A katonának a kötelessége közé tartozik, hogy — egészséges legyen és bizonyára van katonadoktor, a ki kötelességmulasztást, illetve erre való kísérletet lát benne, ha a legény maródit jelent. Nem kegyetlenségéből, vagy emberetlenségéből, hanem a kötelességnek egy furcsa, de őszinte tiszteletéből. Megesik néha, hogy csakugyan neki van igazsága, de megesik az is, hogy nincsen, és ilyenkor az ártatlan lakol a nem ártatlanért. Így járhatott a szegény Liebich is, a ki elúnta a kételkedést és úgy igazolta magát, hogy — meghalt. Mert a halál olyan betegség, a mit elhisznek még katonáknál is.

Nebogatov. Az én négy hajómat, — mondotta egy francia újságíróknak Nebogatov admirális, a ki a csuzimai csatában megadta magát a japánoknak és ezért most rangjától, katonai tisztességétől és minden érdemrendjétől megfosztva tér haza Oroszországba, — az én négy hajómat egyszerre huszonhét japán hadihajó vette körül. Teljességgel nem volt más választásom,

a csatába, hogy — megóvja az egészségét. Nebogatovnak az a tragédiája, hogy érényeit nem a megfelelő helyen érvényesíthette. Ha mint orvos menti meg például ennyi ember életét, bizonyára virággal hintik tele az útját; de mert mint hadvezér cselekedte ezt, letépiik róla a csári uniformist.

Hétszáz korona. Irják az újságok, hogy egy budapesti színház direktora esténként hétszáz koronát fizet egy nagyon kiváló és nagyon kedves operett-primadonnának. Nincs rá okunk, hogy ezen akár örüljünk, akár bánkjunk, akár sokaljuk, akár keveseljük, mert nem mi fizetjük és nem mi kapjuk napi, illetve esti három órai munkáért ezt az igen takaros öszezget. A ki követeli, tudja, hogy mi okon követeli és a ki megadja, tudja, hogy mi okon adja meg. De eszünkbe jut, hogy olyan országban élünk, hol például sok száz tanító van, a kinek nincsen hétszáz korona az egész esztendei fizetése. Ezzel nem azt mondjuk, a világért sem, mintha a kedves és ügyes művésznő a tanítók

KLEIN ÉS BRAILLE-FÉLE ÍRÓKÉSZÜLÉK VAKOK SZÁMÁRA.

elől ennél el a kenyeret, annál kevésbé, mert hiszen őt nem — adóbol fizetik. A tanítók kenyerét megviszi az ágyu, meg a hadihajó, a mely nem szorul rá, hogy primadonnák segítségére menjen. Egy angol tudós hatalmas könyvet, statisztikai adatok alapján mutatta ki, hogy a föld bőségesen terem eleget nemcsak buzában, hanem aranyban is, hogy minden dolgozó embernek a munkája és érdeme megfelelő arányában jusson belőle. Csak a *beosztás*, illetve az *előzés* igaz rendjét nem tudják megállapítani az emberek. A primadonnák, úgy látszik, Isten segédelmével már eljutottak odáig, hogy ők megkapják, a mi virágból, buzából és aranyból az érdemüknek dukál. Vajon a tanítók és a kik velük hasonló sorban vannak, mikor jutnak el ideig?

RECAMIER ASSZONY BARÁTAI.

— Egy érdekes könyv. —

Kevés asszonyról írtak annyi könyvet, mint a napoleoni korszak legtündöklőbb jelenségéről, fejedelmek, államférfiak, művészek, írók tudósok és milliomosok szívének királynőjéről, Juliette Recamier asszonyról. A Goucort testvére szigorú ítéllete, Meternich herceg legújabb naplójegyzetei, Michelet gúnyos lélekrajzai, és ezekkel ellentétben Sainte-Beuve fagyos dicsőrete, Chateaubriand áradó rajongása után még mindig talál anyagot az irodalom ennek az asszonynak az életében. Edouard Herriot még egyszer felkavarta a Recamier-irodalmat, és sok ismeretlen levél, napló és emlékirat felhasználásával új képet festett Recamier asszonyról, a melyet Mme Recamier et ses amis cím alatt a napokban tett közzé Párisban.

A könyv a francia sajtóban nagy feltűnést keltett. Főleg bátor, szókimondó hangjért. Arról a gyönyörű asszonyról, a kit Dávid híres festményéről mindannyian ismerünk, olyan intimitásokat is közöl, a melyeket ábrándozó lovagjai elhallgattak és visszautasított szerelmesei nem ismertek. Mohón olvassák ezeket az új részleteket, és Recamier asszony állandó helyet kapott a lapok tárczarovatában.

Herriot Renan ama jellemzésével kezdi, a melyet ez a lyoni nőkről adott. A lyoni nő (Recamier asszony is lyoni) bájos és illetendő, kacér tartózkodás és csábító szűziesség jellemzi egész lényét. Recamier asszony a lyoni nőknek ebből a fajtájából való volt, a mikor mint tizenöt éves leány férjhez ment Recamier Bernadhoz, a negyvenkét éves kereskedőhöz. Hogy azonban házasságának huszonnyolc esztendejében is ez maradt-e, arról régebben megoszlott imádóinak és ellenségeinek véleménye. Herriot azonban két kötetes könyvének végén arra a konkluzióra jut, hogy Renan — nem ismerte Recamier asszonyt, mikor a lyoni nőket jellemezte.

Ez új és vakmerő szó Recamier asszonyról, a ki végiggázolt korának minden híres férfin, és mégis öregedő napjaiban házasságának szűztisztaságáért becsülték legjobban. Herriot azt mondja, hogy már házasságát is az anya

számító természete hozta létre, és hogy Recamier asszony egész életén végig kísérte az anyjától öröklött önző természet. Mikor férje karján először megjelenik a nyilvánosság előtt, a párisi operabálon, már két nagy és híres diplomata hódol neki: Meternich és a württembergi herceg. Visszautasítja mind a kettőt, de van rá gondja, hogy erről mindenki tudjon. Bonaparte Lucien vállalkozik rá, hogy meghódítsa szívét. Sikertelenül. És erről is tud egész Páris. Tudják azt is, hogy Beauharnais Eugène, Bernadotte, Masséna és Moreau, Napoleon tábornokai hasonlóképpen jártak. A «szép asszony» előtt megnyilvánul Páris összes szalonjai, Napoleon tábornokai és miniszterei hevernek a lábai előtt. Recamier asszony csak mutat velük, de a kivel találkozik, annak elmondja, hogy ki kapott tőle legutóljára kosarat. «A szigorú erényesség, a hódító szépség, a ragyogó szellem földi királynője» így lesz Recamier asszonyból, és Legouvé, a költő ezért énekli hozzá: La plus sèvere des déesses, Diane, malgrè sa pudeur, a pour Endymion ressentir quelque ardeur... Espérez-vous, simple mortelle, être plus sage, que les dieux? («Az istennők legszigorubbika, Diana, tartózkodása dacára, egy kevés vonalzat érzett Endymion iránt. Hiszi-e, egyszerű halandó, hogy bölesebb az isteneknél is?»)

Soha asszony előtt a hódolók nagyobb és hiresebb tábora nem feküdt, mint előtte. A két Montmorency, Mathieu, a fiatalabb, Lafayette híres hadsege, Chateaubriand, Kotzebue, Agoston porosz herceg, Doudeauville herceg, David, a híres festő, Sismondi, Pazzo di Borgo, Humboldt, Benjamin Constant, Sainte-Beuve, Fouché állandó látogatói szalonjának, és mindegyik a rajongó hódolat szuperlatívusait jegyzi fel róla naplójában. És a fáma szerint, senki, de senki sem dicsékedhetett vele, hogy Recamier szívét maga félt fordította. De vannak levelek, a melyek most előkerültek, és a melyekből kitetszik, hogy a fiatalabb Montmo-

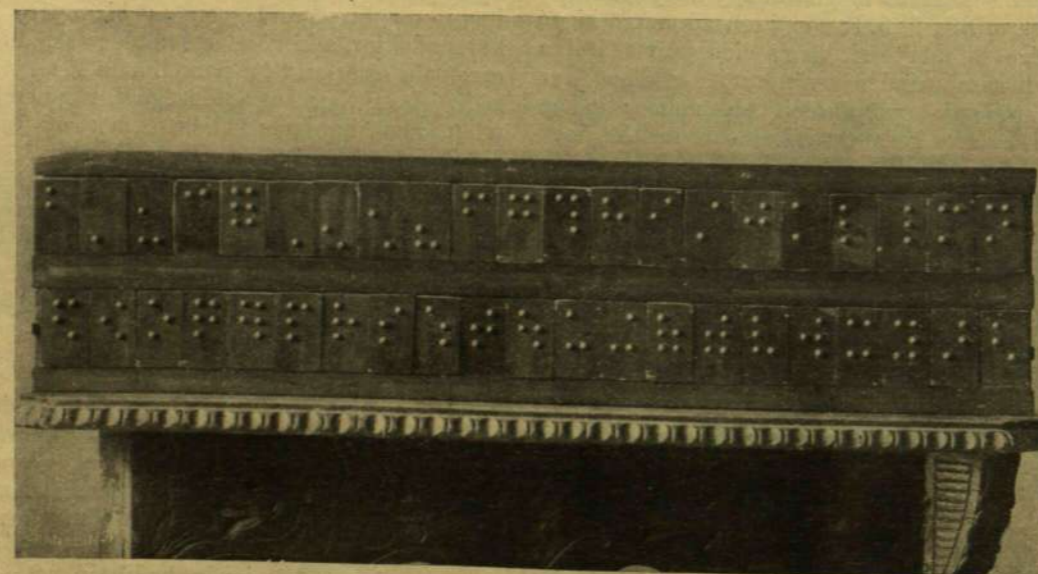
rency nem hagyta hidegen a szép asszony szívét, és hogy Agoston, a porosz herceg nagyon bizalmas barátja lehetett. Találtak német levélárkban egy nyilatkozatot a melyet Recamire asszony adott a hercegnek. Így szól: «Es küszöm a lelki üdvösségemre, hogy azt a kapcsolatot, a mely a hercegghez fűz, egész életem át lelkembe zárva fogom megőrizni; mindent megteszek, a mit a tisztesség korlátain belül megtehetek, hogy a házassági kötelék alól szabaduljak; sem szerelmet nem ígerek, sem kacérságot nem fogok kifejtetni; és esküszöm, hogy az első alkalmat megragadom, hogy a herceget viszontláthassam. Coppet, 1807. október 28. I. R.» Ez a nyilatkozat Staëlné asszony számúzetési helyén kelt, hová Recamier asszony önként követte Necker leányát, a kit rajongva szeretett. Herriot azt mondja, hogy ez a Coppet látta összeomlani a lyoni erényeket, és a míg Páris a jéghideg Recamiert imádta, addig a Staëlné házában a szerelmes Recamier mulatott. De a míg a zsenik, mint Constant, Chateaubriand, Sainte-Beuve és a többi csak Párisban imádhatta a szép asszonyt, addig Coppetben a jelentéktelenek örvendtek Recamier asszony kegyeinek, és a porosz herceg volt az, a kinek a felesége akart lenni. Az anyától öröklött számítás nem rozsl kalkulált, mondja Herriot. A jelentéktelenek kedveséről senki sem tud, senki, ellenben fejedelmek koronáját mindenki észreveszi. Bántó és szigorú szavak, a melyek lerontják azt az illúziót, a melyet a híres asszonyról könyvek és képek megőriztek a számunkra, de — úgy látszik — igazak.

A VAKOK TANÍTÁSA.

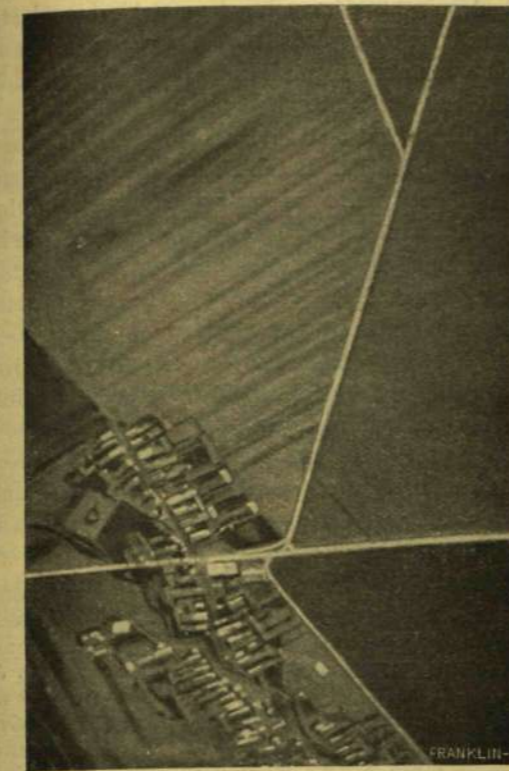
Tizenhat ezre teszi a statisztika a magyarországi vakok számát s ezek közül aránylag csak igen kevesen részesülnek rendszeres oktatásban, mert az erre való intézet nagyon kevés s a mi van is, szegénységénél fogva csak kis részét veheti fel a részvételnek. Aránytalanul nagy a száma a vakoknak az Alföldön, a trachoma és szembántlya-lob járványok miatt, melyek ott állandóan pusztítanak. Legnagyobb részüknek koldusbot a sorsa, mert nincs, a ki kenyérkeresetre tanítsa őket, a bennük szunnyadó képességeket öntudatra ébreszsze. A vakok intézetei pedig csak lassan szaporodnak s a nagyközönség csekély részvéte miatt folytonos nehézségekkel küzdenek.

Legutóbb Szegeden létesült új vakok intézete, a mely azonban eddig csak csekély töredékét bírta felvenni a jelentékteleneknek, mert kevés volt az anyagi ereje. Néhány lelkes emberbarát buzgólkodásának köszönhető, hogy e nagy hiányt pótló intézet legújában jelentékenyen megnövekedett a vakok gyámláló szegedi egyesület alakulása folytán. Ma már 34 világtalan részesül itt oktatásban s megszeresheti a létfenntartás eszközeit. Ez ugyan még mindig kevés a nagy szükséglethez képest, mert hiszen 4000-re tehető csak az Alföldön a vakok száma.

A részvétlenségnek, mely a vakok ügyében hat-

MOZGATHATÓ BRAILLE-RENDSZERŰ ABC TÁBLA. (Sára Lajos találmánya.)

Egy magyar falu és határa légéből, 4500 méter magasságról fényképezve.

hatós felkarolását annyira megehezíti, egyik fő oka az, hogy a nagyközönség nem ismeri eléggé sem az eredményeket, melyeket a vakok intézetei érnek, sem az oktatás módszereit és eszközeit. Nem lesz tehát érdektelen, ha erről elmondunk néhány szót.

A vak a hangbeli, légnymási és tapintási benyomások által tájékozódik és cselekszik. Látószerének hiával rá van utalva hangokból, a légnymás változataiból itélni és mindazt tapintó szervével megérezkedni, a mit a látó ember szemével vesz észre. Tervszerű és folytonos gyakorlatok által szerzi meg alapismereteit, meglevő érzékszerveinek fokozott kiképzése által elsajátítja a továbbiakat. Legelső dolga, hogy írni és olvasni tanuljon. Két-féle írás-olvasási módot sajátít el: u. m. Klein- és Braille-félét.

A Klein-féle írás-olvasási mód abban áll, hogy a vak egy szedőszekrényhez hasonló kis dobozból, melynek négyyszögletes rezeszeiben betűtipusok vannak elhelyezve, betűszedő módra kiszedi a tipusokat és azok hegyes tűkből kirakott betűalakjait sorvezető mellett egy lőszórparnára helyezett papírosba szurja. Ezen átlukasztásból származó domború betűket a vak kitapinthatja, vagyis elolvashatja, a mit írt. Ezek latin betűk, a látó is elolvashatja. A Braille-féle írás-olvasási mód pedig hat pontnak különböző elhelyezésétől alakul; e pontok egy táblaszerű készüléken stílusal kidomboríthatók s a vak által igen könnyen érzékelhetők. Az előbbi írás különösen az ép szeműekkel való érintkezésre szolgál, az utóbbi rendszerben vaktársaival levelezik, jegyzeteit írja, hangjegyeket és számmeveleteket készít; ugyancsak ezen rendszerben állítatnak elő a tankönyvek és egyéb taneszközök.

A földrajzoktatásnál dombornyomású térképeken megismeri szülőhazáját, betekintést nyer a külföldi országoknak és világrészeknek lakóiról, különböző viszonyairól, fekvéséről és megszerzi mindazon ismereteket, melyeket minden művelt embernek tudnia kell. A természetrajz és természettan tanítása a tapintási, szaglási és izlési érzéken érvényesül. Állatnak, növénynek, ásványnak jellegzetes tulajdonságait ezek révén veszi észre a vak, hogy a látóhoz hasonlóan a való világról határozottabb ismeretkürt szerezzon. A számtani oktatásnál, mint az épréküek, két módot sajátítanak el a vakok, u. m. a fej- és jegyzésmódot. Az utóbbi olyképp valósul meg, hogy dobozalaku készüléken, melynek baloldalán kicsi négyyszögletes rezeszek, jobboldalán pedig szám- és jegytipusok vannak elhelyezve, a vak úgy szedi és rakja egyenként a tipusokat a rezesekbe és végzi ezáltal a számmeveleteket, mint a látó gyermek a táblán, vagy a füzetben. A mértanhoz dombornyomású ábrák haszná-

Rozan gróf és Jacques-Faure, a párisi léghajóverseny nyertesei.

latnak, ezenkívül a vak megfelelő rajzpárnákon gombostűk, tapinthatóan beosztott vonalzó és gummiszíneg segítségével önmaga is alkot mértani alakokat. Kiváló kézügyességre tesznek még szert építőjáték, szilikonfogás, agyagmintázás, fa-szlajd, papír, gyékény stb. munkákban.

Ezen elemi tárgyak elvégzése után, midőn a vakok úgy szellemileg, mint testileg egy meghatározott fokig neveltettek, valamint a kézügyességük és tapintó szervük a legfőbb mértékben ki van fejlesztve, ipari tanulmányokba tovább képezetnek, főleg ipari pályákra. Ha tehetség, vagy helyzete engedi, a vak a zenei, vagy más szellemi pályára is léphet; számos eset igazolja, hogy a vakok ezen életpályákon derekasan meg tudják állni a helyüket. Az iparágak közül megtanulják a kosár- és székfonást, kefe- és harisnyakötést, kötléverést, lábtörölő készítest, zenei képzetségüknel fogva a zongorahangolásban is oktatást nyernek. Ez ügyesség bármelyikét elsajátíthatják oly alaposan, hogy a látó emberek készítményeivel versenyeshetnek és mint önálló iparosok megkereshetik a mindennapi kenyerüket. Igen alkalmasnak bizonyultak a vakok az irodai teendők végzésére is. Az írógép kezelését könnyen elsajátíthatják, leveleket, átíratokat szerkesztenek és másolnak. Nagyobb kereskedelmi és iparvállalatoknál, hol állandó telefonkezelő szükséges, a vak szintén előnyösen alkalmazható.

Eck Péter.

LÉGHAJÓN PÁRISTÓL SZEPESVÁRALJÁIG.

Párisban október 15-ikén érdekes léghajóverseny volt a kalábriai földregés károsultjainak javára: tizenöt léghajó indult egyszerre versenyre a nagy díjért, a mely annak volt kifizető, a ki legmesszebbre legrövidebb idő alatt ér el légi úttján. A díjat a «La Kabylic» nevű léghajó nyerte el, melynek kosarában Rozan gróf és a léggömb vezetője, Jacques-Faure ültek s a mely magyar földön, Szepesváralja tájékán szállott alá. Az érdekes utat Jacques-Faure leírta az «Illustration»-ban s több léghajóban készített fényképfelvételt is közöl róla; a czikk egy részét a következőkben adjuk, mellékelve hozzá a képek közül néhányat.

Délután négy órák körül indultunk el. A mint följutottunk a levegőbe, megállapítottuk, hogy keleti irányban visz a szél. 2700 méter magasságban két felhőréteg között folytatjuk utunkat, jég és hóvihar fölötte. Homéromunk 14–15 fokra száll a nulla alá, a léghajó kosa-

Szepesváralja, a perczenkint 600 méter sebességgel lecső léghajóról fényképezve.

rán valóság jégkéreg képződik. Éjfél felé a szél erősebb lesz, a felhők eloszlanak alattunk s fölöttünk megpillantjuk az égen a sarkeszlilagot, a földön a lámpák fényét. Időnkint egy-egy fényesebb folt a földön, várost jelent; elhaladunk München, Linz, Bécs fölött, melyeket egy csillogó ezüst szalag köt össze: Európa legszebb folyója, a Duna. 3000 méter magasról nézzük méltóságos folyását.

Öt órák fölöttünk a nap s a hold alászáll a látóhatáron. Hat órák lejebb szállunk, megtudjuk, hogy Ausztriában vagyunk, majd ismét 4000 méternyre emelkedünk. Már csak 42 kiló homokunk van, lassankint ezt is kidobáljuk, majd utána minden fölösleges podgyásunkat, élelmi szertünket. A hideg rettenetes, nagyon el vagyunk fáradva a magasban való tartózkodástól. Rozan azt akarja, hogy vágjuk el a léghajó csónakját is s a kötelekbe kapaszkodva folytassuk utunkat. De nekem alig van már annyi erőm, hogy kidobjam az utolsó homokos zsákot s fél tizenegy órák rohamosan leszállunk. Nem telik bele hét percz s a földön vagyunk, egy kis erdőben. Baj nélkül, kényelmesen szállunk ki, de halálosan elfáradva. Magyarországon vagyunk, Szepesváralja mellett, Páristól 1400 kilométer távolságra. Tizennyolcz óra alatt tettük meg ezt az utat, melyre — a leggyorsabb vonatokat számítva — vasuton 42 óra kellene. A világ három leghosszabb léghajós útjának egyikét mi tettük most meg s a Grand Prix (a nagy díj) a miénk...

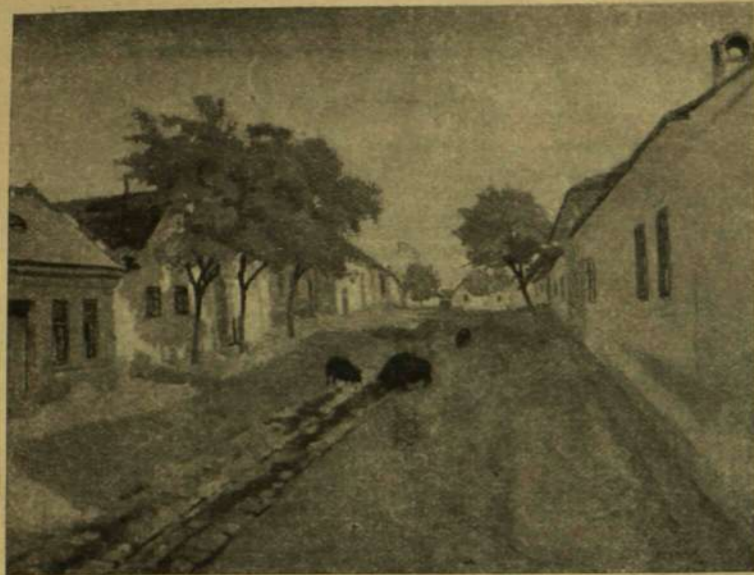
KÉPEINKHEZ.

A lipótvárosi Szent-István bazilikát a napokban már felszentelik. Budapest a legnagyobb arányokban épített templomáról lesz még alkalmunk bővebben szólani; ezuttal egy képet közlünk építésének egyik legemlékezetesebb epizódjáról: a bazilika kupolájának 1868. január 21-ikén történt beomlásáról. A kép annyival is érdekesebb, mert abból az időből nagyon kevés efféle fénykép maradt fenn; erről az eseményről pedig ez az egyetlen nyilvánosságra jutott fénykép.

Az új tőzsde-palota belül. A budapesti tőzsde pompás új palotáját volt már alkalmunk bemutatni kívülről képben és az életet, a mely falai között hullámszik — írásban. Most a hatalmas palota bel-

A «LA KABLIC» LÉGHAJÓ ÚTJA PÁRISTÓL SZEPESVÁRALJÁIG.

KISVÁROSI CSÖND.

sejéről közlünk öt képet, a melyek rengeteg teremt, folyosóját és pazar díszszel berendezett hivatalos helyiségeit ábrázolják. Csak azt kell megjegyeznünk, hogy a tőzsde két terme, az értéktőzsde és az árutőzsde, a melyekben a börze fizeti élete hullámzik, a legnagyobbak Budapesten. Mindenik nagyobb, még pedig jelentékenyen nagyobb a Vigadó termeinél. Ekkora üzleti helyisége a világ egy tőzszejének sincs. A tőzsde-palota egész berendezése, felszerelése, butora mind magyar iparosok és iparművészek munkája.

A *dzsü-dzsiczuról*, a japánok mind híresebbé váló birkózási módjáról nemrégiben közöltünk részletes magyarázó cikket, a melyből tudja az olvasó, hogy a sok tekintetben bámulatosan leleményes módszer szerint — ha hiveinek s ismertetőinek hinni lehet — a győzelem ember is le tudja győzni az erősebbet, ha kenyértörésre kerül a sor. Most alkalom nyílt arra, hogy ezt nyilvánosan be is bizonyítsák: Páris mellett, Courbevoiban kelt versenyre egy francia dzsü-dzsicu szerinti jeles athléta, Dubois, egy dzsü-dzsicu szerinti, de szintén francia vetélytársával, Re-Nié-vel. Az eredmény pedig az volt, hogy 26 másodpercznyi küzdelem után Dubois, a ki pedig jóval erősebb, kénytelen volt kegyelmet kérni s Re-Nié győzelme teljes volt. Re-Nié a küzdelem kezdetekor ügyesen kikerülte ellenfele ütéseit és rugásait s a testéhez férközött jobbfelől. Jobb kezével ellenfele gyomrárt támasztta meg, bal kezével czombja izmait szorította össze s térdével jobb lábujzára rúgott. Dubois a földre tántorodott, de maga alá rántotta ellenfelét. Re-Nié azonnal hanyatt fektet, két kezével megfogadta — könyökével lefelé fordítva — Dubois karját, saját testére húzta, bal lábát pedig a sarkára szorította. Így aztán könnyen kifőcsamizhatta volna ellenfele karját, úgy hogy ez néhány másodpercz múlva megadta magát. A küzdelem végső pillanatát mutatja be képzünk.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Abonyi Lajos összes művei. Nemrég leplezték le Abonyban a hetvenes-nyolcvanas évek kedves írójának, Abonyi Lajosnak szobrát s most ennél is szebb emléket állított neki a kegyelet: megindult műveinek egyöntetű illusztrált kiadása. Egyelőre öt kötet jelent meg belőle: két kötetes regénye «*A mi időnk*» s három kötet elbeszélése «*A fonó krónikája*» és «*Itt a szép Alföldön*» cím alatt, — mind az öt kötetet Endrődi Sándor rendezte sajtó alá s ő is irt hozzá meleg hangú bevezetést. Abonyi nem tartozik ugyan a ma aktuális irodalom alakjai közé, de azért még sem avult el teljesen. A mit népszerűségéből lekoptatott az idő, azt bizonyára vissza fogja most nyerni, mikor újra fel kezd támaszni a magyar nép s a magyar táj irodalmi ábrázolása iránti érzék. A magyar nép az ő munkáinak főhőse, ezt kutatta, figyelte, tanulmányozta egész pályáján át nemcsak szemével, hanem szívvel is s összeforrott vele lelkileg. Ha elbeszélés-módja terjedős, ha szerkezeti szétfolyók is, alakjai legnagyobb része él, szinte ráismerünk s gyönyörűségünk telik bennük. A kisebb elbeszélésnek nagyobb mestere, mint a regény nagyobb kompozíciójának, az utóbbiban a részletek többet érnek, mint az egész, de ezekben a részletekben annyi a szín és üdeség, hogy olvasás közben megfelekedünk a mese lazaságáról, a jellemrajz ingadozásáról Derék magyar ember és de-

rejtett vonása is vegyül. Nem azért veszi kicsibe a világot, mintha nem volna benne elég komolyság, hanem mert meggyőződött róla, hogy nem érdemes. Inkább mulatni és mulattatni akar, mint komoly prédikációkkal untatni. Ha néha elkapja egy melancholikus hangulat, hamar elfojtja, szinte szégyelve ellágyulását. Meséinek világa a könnyelmű, mulató bohémek, a kis grizettek, harmad- és hatodrendű színészücskék világa s nem esoda, ha nem mindegyik elbeszélése válnék be kolostori olvasmányoknak. Néha csak úgy tollheggyel ír meg valamit, érezzük olykor egyik-másik elbeszélésén azt is, hogy több része van benne a kéziratot követelő szedőgyerekeknek, mint a Múzsának, a pointe sem csattan mindig elég erősen. Ki lehetne azonban a kötetből keresni néhány olyan elbeszélést, melyek mai irodalmi termelésünk legjavából valók. A vasok kötetet a Singer és Wolfner-cég adta ki s ára 3 korona 50 fillér.

Hűség. *Beniczky né Bajza* Lenke egyik utolsó regénye viseli ezt a címet. Most jelent meg a Lampel-Wodianer-cég kiadásában, csinos kiállításban. Mint a nemrég elhunyt írónő többi művei, nagy és halás olvasóközönségre fog találni bizonyára ez is, mert megvannak benne Beniczky né mindazon tulajdonságai, melyek oly kedvessé tették: érdekesítő, érzelmes mese, a mely meghatja a lágyabb szívet, a főúri körökből vett rokonszenves alakok, tisztés erkölcsi tanulság. A két kötetes regény az írónő arcképeivel díszített borítékban jelent meg s ára fűzve 3 korona 20 fillér, diszkötésben 5 korona 20 fillér.

«*Idégen szavak szótára.*» Csak két éve jelent meg ez a *Radó* Antalól összeállított szótár s hogy mekkora hiányt pótlott, mutatja az, hogy máris második kiadása vált szükségessé. S ez a második kiadás egytolla javított is. A munka a maga nemében egyetlen ily tárgy használható könyvünk, de magában véve is becses és hasznos kis szótár, melynek úgyszólván napról-napra hasznát veszi az, a ki a napisajtóban, a mindennapi beszélgetésben, irodalmi művekben, politikai vitákban stb. előforduló

EGY REGÉNY MEG EGY LEÁNY.

FÉNYES ADOLF FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSABÓL.

idegen szavak közt el akar igazodni. A Lampel-Wodianer cég adta ki s ára díszes, jó kötésben négy korona.

«*Magyar Könyvtár.*» című vállalatban, melyet dr. Radó Antal szerkeszt, három új fűzet jelent meg; *Molnár* Ferencz apró, nagyon érdekes és elmesés rajzai a gyermekéletből «*Gyerekek*» czímmel, «*Andrea*», Sardou drámája az elhunyt *Fa J. Béla* fordításában s *Barlám és Jozafát* régi legendája, melyet a Bod-kodexből *Katona* Lajos adott ki bevezetéssel és gondos jegyzetekkel. Az első és a harmadik fűzet ára 30, a középső 60 fillér.

«*A nagy idők.*» című könyvre hirdet előfizetést dr. *Oláh* Gyula. A szerző maga is tanuló volt a nagy időknek, az 1848/49-iki szabadságharcnak, sok nevezetes eseményét látta, a szereplők nagy részét ismertette s e mellett egyéb műveiből tudjuk, hogy jól is tud írni. A könyv végig fogja kísérni a szabadságharc eseményeit kezdettől végéig s 35 nyomtatott ívre van tervezve. Előfizetési ára hat korona, mely összeg a szerző nevére (Budapest IV., Bátya-utca 24. sz.) küldendő.

«*Bayard lovag.*» *Molnár* Gyulának a Nemzeti Színházban nemrég megjelent háromfelvonásos színműve megjelent a «*Fővárosi színházak műsora*» című vállalatban; ára 60 fillér.

«*Jasra gyöngye.*» *Croker* M. B. angol író három kötetes regénye megjelent magyarul a Singer és Wolfner-cég «*Egyetemes Regénytár*» című vállalatában. Minden kötet ára egy korona.

Négy évtized múlva. E cím alatt a minap közöltük *Könyves* Tóth Kálmán meleg hangú költeményét, melyben a «*Vasárnapi Ujság*»-gal való munkatársi viszonya negyvenedik évfordulóját ünnepelte. A szép költemény kedves visszhangot keltett jeles költőnk, *Pósa* Lajos körül, a ki válaszul ezt a verset írta ősz költő-barátjának:

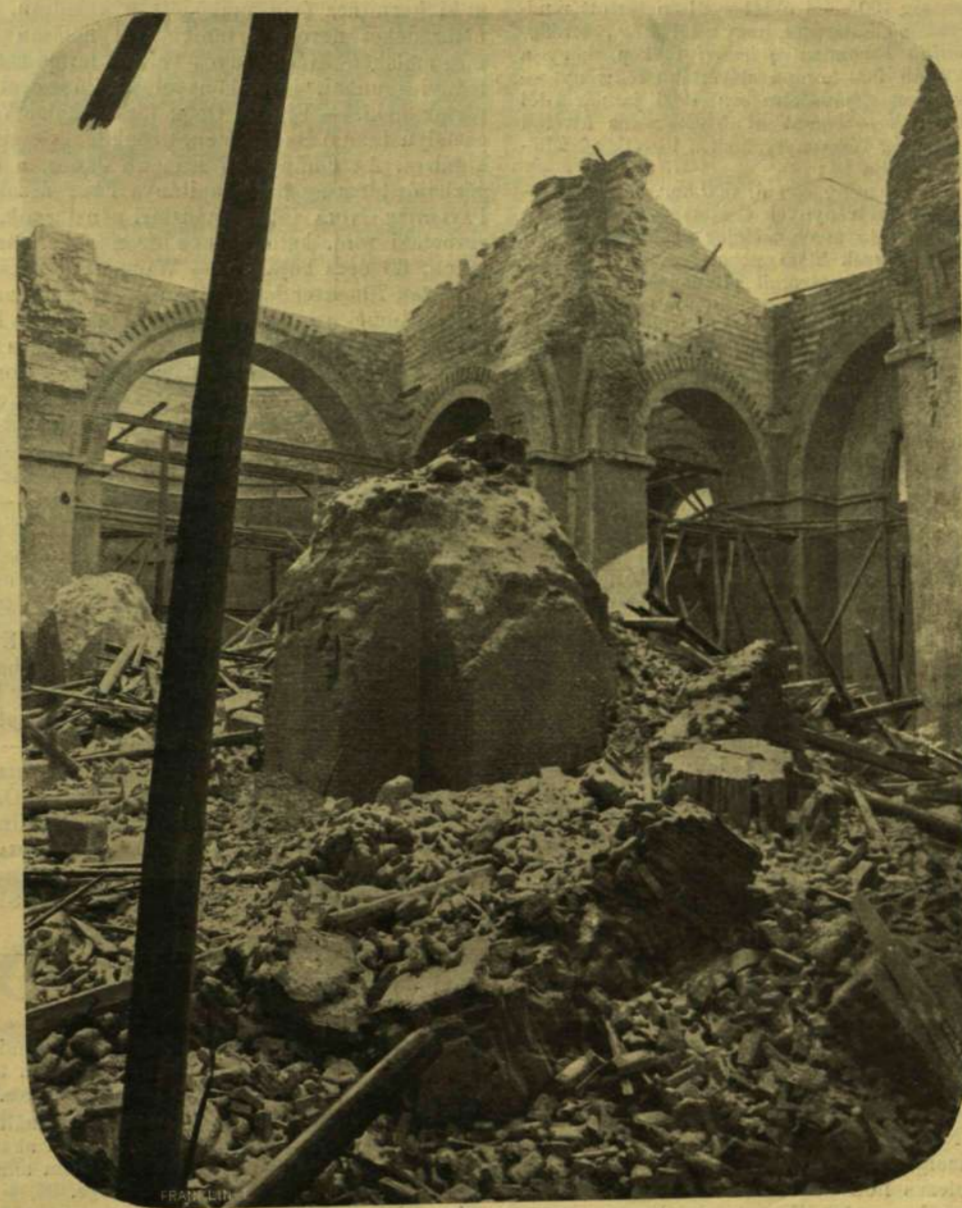
Könyves Tóth Kálmának.

(Válasz «*Négy évtized múlva*» című költeményére.)

Ne búslakodj, hogy az idő rohan,
Mint egy sebes, hullámverő folyam,
Hogy mély örvénye mindent eltemet
S reánk borítja a szemfödél...
Te csak dalolj, hadd fusson az idő!
Futó nyomán egy-egy babérfa nő,
Mig lelkeden száz eszme villan át,
Megérzed a babérfa illatát;
Mig andalogsz a múzsák berkeiben,
Tán a futó idő is megpihen.

Ne búslakodj, hogy elrepült nyarad,
Az ereszalj hogy üresen marad,
Hogy hidegebb a fényes napvilág,
Hogy kevesebb mindennap a virág...
Szedd dalba kerted őszi sohaját,
A költöző madár bucsúszavát,
Zizegve pergő lombok lágy neszét...
Hintsd balzsamul fájó szívedbe szét.
Altass el ott egy-egy bűt, bánatot:
Tán a magad könnyét is altatod.

Ne búslakodj, hogy már közelg az est...
Hunyó napod mindent pirosra fest:
Tar ligetet, virágtalan mezőt,
Fejféval a hívó temetőt.

A LIPÓTVÁROSI BAZILIKA KUPOLÁJA, MIKOR 1868-BAN BEOMLOTT VOLT. — Borsos egykorú fényképe

A felleg is arany sugárban ég,
Itt is kigyúl, ott is kigyúl az ég.
Mig elmerengsz a rezgő csillagon,
Kebledbe még fölzendül egy pagony.
Dalolj, dalolj élt-ű szép alkonyán,
Hisz este szól a zengő csalogány.

Pósa Lajos.

Fényes Adolf műveinek kiállítása. A Nemzeti Szalonban november 4-én szép kiállítás nyílt meg: Fényes Adolfnak 99 képből álló gyűjteménye. Ezek a festmények jobban jellemzik alkotójuk életét, mint egy hosszú emlékirat. A kezdő évek után a Weimarnak, majd a Beczür-iskolában töltött esztendői, azután az igazi egységis munkaévei: az önkérés, az újabb és újabb feladatok diadalmas megoldása, új tárgyak, új technikák keresése: mind

benne van ezekben a képekben. Ott látjuk a többi festményeitől merőben eltérő, édeskésen, pontosan megfestett, korrekt és életlen munkákat, a Weimarnból magával hozott női tanulmányfejeket; odább nagy vásznak függnek: pontos rajzú, de beállított kompozíciók. Csak ezek után következnek Fényes igazi képei. A szegény ember kezd fötméjja lenni, és ez marad mai napig is. Festési módja eleinte túl széles és túl fiatalos; sokszor szinte alig bontakozik ki maga a kép. A tónus rendezen homályos, szürke, sötét. Később érthetőbb és egyszerűbb lesz. Időközben megfest egy-egy tájképet, fölfedezi, hogy napsütés is van a világon s hogy ő ezt is meg tudja festeni. Biztos tudása, távlat- és dimenzió-ismerete megkapnak és kiváló sikert biztosítanak munkáinak. Hiszünk, hogy Fényes majd újabb feladatokra is fog vállalkozni, a melyeket ép oly könnyűséggel old meg, mint az eddigieket.
(—thy G—)

EGYVELEG.

* **II. Miklós** czár első udvari szakácsa egy **Krantz** nevű elszászi ember, ki az 1870—71-iki orosz-francia háborúban részt vett, az orosz udvarnál divó régi szokás szerint nemesi rangot kapott, egyenruhát s kardot visel. Évi rendes fizetése — melékjóvedelmén kívül — 174 ezer korona, vagyis majdnem negyszer annyit, mint a moszkvai egyetem rektorának fizetése.

* **A mostanában** uralkodó fejedelemek közül sokan mai napig sem koronáztatták meg magukat. Ezek pedig: a német császár, az olasz király, a fiatal spanyol király, a bajor király, a szász király és Hollandia királynéja.

* **A világ legrégibb tudományos egyeteme** a pekingi, melynek hivatalos címe: «*A birodalom finak iskolája*». Az egyetem 320 kőoszlopra vésett levélházában hatvanezer tudori oklevelet nyert hallgató neve olvasható.

* **Phonola.** Ezen a néven egy érdekes új találmányt mutatott be Budapesten a lipesei **Phonolagyár**, **Hupfeld** Lajos r. t. A Phonola egy valószínű zongora játszó gép, mely bármely zongorával kapcsolatba hozható, s aztán rajta bárki — igen rövid gyakorlat után — művészi hatású játékot produkálhat. A Phonolával néhány hangversenyt rendeztek a Royal nagytermében, melyek igazi meglepetést kelthettek.

RE-NÉ FRANCZIA ATHLÉTA A JAPAN DZSIU-DZSICZU MÓDSZERREL LEGYŐZI ELLENFELÉT, DUBOIST.

MAGGI-LEVES-IZESÍTŐ ÉS ÉTEL-IZESÍTŐ

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy gyenge levesek, mártások, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. Kis adag elég. Üvegekben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegek legolcsóbban utántölthetnek. 11227a

Épp úgy ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által kitűnő erő- vagy húsvéles készíthető. Tokokban a 2 adag 20 és 15 fillért. — Kaphatók minden fűszer-csemegekészletben és droguériában. Maggi kitüntetései: 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hétszer versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világitállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

Olcso cseh ágytoll!
5 kiló: új fosztott 9,60 K, jobb 12 K, fehér pelyhpuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pelyhpuha fosztott 30 K 36 K.
Szállítás portmentes, utánvétel. A kicserélés és vissza-vétel portmentesítés ellenében megengedjük. 3325
Benedikt Sachsel, 1 obes 60. Post Pilsen, Böhmen.

SCHICHT-szappan („Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan. Ment mindennemű káros alkatrészeketől.

Mindenütt kapható. 11149

A vásárlásnál különösen figyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

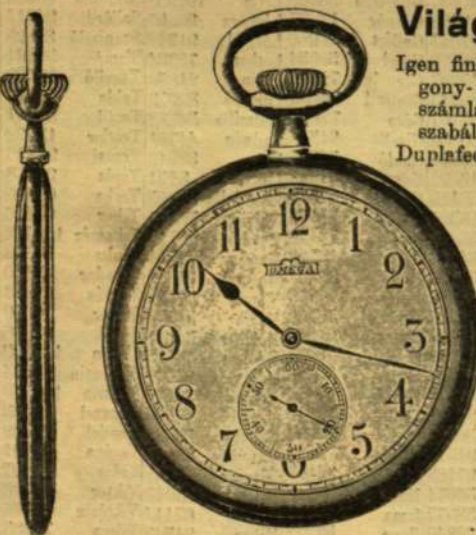
Sachsen-Altenburg. Technikum-Altenburg. Gépipari és elektrotechnikai papírtudomány. Program ügy. Almani közl.

A BALASSA-fele világhírű valódi angol 10843

Ugorkatej

a legkiválóbb szűrt-szer felülmúlja az összes létező szűrt-szeret. Azonnal elavult szűrt, májfoltot és minden tisztáltságot az arcról és annak friss üdőségét, fiatalosát kölcsönöz. Ár 2 korona. Ugorka-szappan 1 korona. Poudre 2 korona és 1.20. Ugorka-Crème 2 korona. Kapható minden gyógyszerárban és droguériában. Főszétküldési hely: BALASSA gyógytára Budapest-Erzsébetfalva.

KIRNER JÓZSEF utóda Pirk J. puskműves. (Alapított 1808. évben.) BUDAPEST IV., Böcsö-n. 2., Gyár Rózsá-n. 7. Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű Kettős vadász-fegyverekből, golyós-fegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezeskedik. 10846

Világhírű „Omega“-óra!

Igen finom precízió szerkezettel, 15 köves horgony-művel, melynek tokja szerkezete és számlapja a leggondosabban kidolgozva és szabályozva van. Duplafedeles 3 nehéz ezüstfedéllel 32. Rajz szerinti lapos kivitelben, gyönyörű számlappal 34. Hasonló duplafedéllel 40. Ugyanezek tiszta finom aranyból 140-200. Dupla azéltokiban 30.

SCHÖNWALD IMRE magyar óras- és ékszergyárosnál, Pécsen 122. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 21103

Asztalosok szövetségi Butorcsarnoka. Butorcsarnok

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a VIII., József-körút 28. szám, Bérkocsis-utca sarok, valamint IV., Belváros, Ferenciek-tere 1. sz. a. királyi bércpalotában dúsan felszerelt mo lera és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adóznak el. A Butorcsarnok szövetsége kisárolag csak budapesti képzett asztalos- és karpitos mesterek dolgoznak, nagy Budapest környékén készített vagy bícsi silyak áruk eladásával nem foglalkozik. Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 11308 Minden egyes butorcsarnok bizottság által felülbizálva.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, (IV., Egyetem-utca 4.)

ÚJDONSÁG! Óriási megtakarítás.
Minden háziasszony egy kísérlet után állandóan használja a „PACIFIC“ száraz tojásliszt-készítmény. Tyuktojás felhasználásával gyártja: **Strobentz Testvérek** gyár részvény-társaság, Budapest, Üllői-út 89.
A Pacific tojásliszt teljesen tiszta; sült és főtt tojás, ugyancsak cukrászsütemények és csigalátok készítésénél kitűnően használható és teljesen pótolja a sütésnél és főzésnél a friss tojás sárgáját. Nem romlik és önműködve állandóan készletben tartható minden háztartásban.
Következő csomagolásokban van forgalomban.
100 gramm ————— ára 2 kor. 40 fill. (100 tojás sárgáját helyettesíti),
50 gramm ————— ára 1 kor. 20 fill. (80 tojás sárgáját helyettesíti),
25 gramm ————— ára 60 fill. (40 tojás sárgáját helyettesíti),
4 gramm, levélben ————— ára 10 fill. (6 tojás sárgáját helyettesíti).
Kapható minden nagyobb fűszer- és csemegekészletben és droguériában.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ.
Irodái: VI., ker., Andrássy-út 5 (szajta házában). Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os betétkamat-val az indest fizeti. Legzáróltó váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. Magyar Kir. postályaországok fővárosai-helye IV., Ferenciek-tere 2. Kézí zalog-üzletei: IV., Károlyi-körút 18., IV., Ferenciek-tere és Irány-utca sarokán, VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz. 10851

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST
M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
Nagy választék mindenféle üvegekben. Azotali készletek stb.
Igen jutányos árakon.

INDRA TEA
A világ legjobb teája. — Mindenütt kapható
Indra Tea Import Company, Triest.

Somatose
HÚS-FEHERJE.
Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944
Kapható gyógyszerárakban és droguériákban.

47. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 19.
Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világhírűk“-vel negyedévenként 80 fillérrel több.
Külföldi előfizetésekhöz a postaling meg-határozott viteldij is esatolandó.

A BUDAPEST-LIPÓTVÁROSI SZENT ISTVÁN-TEMPLOM A VÁCOI KÖRÚT FELŐL NÉZVE. Surger fényképe.